

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 44. ANUL XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 5/17 Iunie 1866.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu 30 Iunie se gata abonamentulu acelu DD. prenumeranti ai „Telegrafulu Romanu“, cari abonasca pe jumetatea de anu Ianuariu—Iunie, seu pe patrariulu alu doilea Aprile—Iunie. Editor'a invita la abonamentu nou pe a dou'a jumetate de anu, adeca pe semestrulu Iuliu—Decembre 1866.

Pretiulu abonamentulu pe o jumetate de anu e:

Pentru Sabiu 3 f. 50 xr.; pentru districte si provinciile monarchiei austriace 4 f.; pentru Principatele romane unite si strainatate 6 f.— Pe unu patrariu de anu 1 f. 75 xr., 2 f., si 3 f. v. a.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate, adresandu-le deadreptulu la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ in Sabiu.

Eveneminte politice.

Sabiu 4 Iunie.

Scirile despre eveneminte mari ne gramdescu incatu abia le mai putemu tinea sirulu. Dela inceperea retragerii trupelu austriace din Holstein au mai urmatu note intre diferitele puteri s'a mai facutu si publicatu acte de mare insemnatate.—

Despre Russi'a iara se respandescu faime, ca vine in ajutoriulu Austriei. Foi'a vieneza, care dice ca are sciri despre acestu lucru, afirma din tote puterile, ca in scurtu tempu unu corpu rusescu se va transporta in Dalmati'a cu scopu ca sa ia parte la aperarea litoralelui. —

Dupa telegrame din Bucuresci la foi franceze se spune, ca deputatiunea romanilor la Petersburg, care au avutu insarcinarea de a notificati suirea lui Carolu pe tronu, au fostu forte bine primita.

O alta foia impartasesce ca cabinetulu din Londonu aru fi staruitu multu pre langa cabinetulu austriacu in favorea recunoscerei lui Carolu. — Se dice ca cabinetulu austriacu a respinsu simplu o asemenea propunere.

Telegramele diareloru din Vienn'a sosite cu post'a de eri, ne spunu dupa monitoriulu oficialu din Romani'a, ca aci au sa se formeze legiuni de voluntari. Cu acesti voluntari numarul armatei are sa se radice la 150 de mii. Se mai spune totu acolo, ca in camera se va aduce la pertractare o lege despre emiterea de bani de harthia seu eventuelu, despre o contributiune de resbelu. Despre emiterea notelu de harthia se dice, ca aru afla multa opositiune la comercianti, cari si pana acum suntu destulu de atitiati si de indignati.—

„L'avenir“ afirma, ca Angli'a are de scopu de a tramite o flota in marea negra spre a scuti pre Turci'a.

Din Greci'a aflamu dupa unu coresp. dela A. A. Z. ca generalulu grecescu Calergis candu au venitu dela Parisu au trecut prin Florenti'a si acolo au avutu o intrevorbire lunga cu Victoriu Emanuelu. In Aten'a se dice ca indata ce fu Calergis primitu de regele Georgiu se si incepu impartirea de proclamatiuni garibaldiane catre elini. Port'a au prinsu acte de acestea si va sa le asterna la cabinetele europene ca dovedi despre intentiunile grecesci. —

Din Parisu aflamu ca in 12 candu era sa se desbata bugetulu s'a cetitu in corpu legislativu o epistola a imperatulu Napoleonu adresata ministrulu Drouyn de Lhuys, in care espune, ca Franci'a nu se va amesteca in conflictele ce esista astadi in Europa, pana candu va vede ca ecuilibrulu european nu e amenintatu.

Acest'a epistola se primi de corpu legislativu cu entusiasm.—

Prussianii dupa retragerea austriaciloru s'au facutu domni insii pe sine preste ducatul Holstein, au impededatu diete ce era sa se adune acolo si pre consiliariulu guvernialu (Lesser) l'a prinsu si transportatu la Rendsburg. Consiliariulu ministerialu Hofmann au parasitu noptea Itzehoc si au venitu la Alton'a unde se afla gen.

Gablentz. In 11 Iunie au parasitu gen. Gablentz cu tote trupele se-le si Alton'a trecendu in Hanover.

Inainte de aparasi Alton'a indrepta o proclamatiune catre locuitorii ducatulu Holstein in care espune caus'a retragerii se-le.

Din Berlinu se scrie, ca „Staatsanzeiger“ din 12 Iunie publica unu emisu datatu din 10 Iunie, prin care impartasesce regimelu nemitesci unu proiectu de reforma pentru federatiune. Proiectulu cuprinde diece articuli si are urmatoarele momente:

Partile austriace si niederlandice se eschidu din teritoriulu federatiunei. Legislativa o esercita consiliulu federatiunalu (Bundestag), dimpreuna cu o representatiune nationala aleasa dupa legea electorala imperiala dela 1849. Pentru validitatea concluseru este de lipsa congrasuirea majoritatiloru din ambele corporatiuni. Sraformarea consiliulu federatiunalu trebuie sa se faca cu consimtiementulu parlamentulu; pana atunci remane in vigore proportiunea voturiloru de pana acum. Legislatiunea si suprem'a privegiare a puterii federatiunale se estinde asup'a afaceriloru vamali si comerciali, asup'a mesuriloru, monetelu, pundiloru, emiterei de bani de harthia, bancei, patentelu pentru inventiuni, scutulu proprietatieri spirituale, liberei migratiuni, dreptulu de indigenu, scutulu negociulu nemtescu si consulatelu, asup'a drumuriloru de feru, postelu telegrafelu, processulu civilu si asup'a proceduri de concurse.

Puterea federatiunala are dreptulu de a incheia tractate de pace si resboiu, ea pote denumi si primi tramisi (soli). Candu s'aru face vre-o invasiune inimica, sub ori ce impregiurari, trebuie sa se faca o dechiarare de resboiu; altmintrea se cere consimtiementulu suveraniloru celu putinu dela doue tertialitati ale populatiunei.

Marin'a de resboiu din marea nordica si ostica se supune comandai unitarie prussiene; la denumirea de oficeri si oficiali de marin'a concurgu statele litorale dupa o invoire speciale. Porturi ale federatiunei voru fi Kiel si sinulu Iahde. Dupa aceea si mesura au sa dea statele din litoralu matrosi. Armat'a de uscatu se imparte in armat'a de nordu si sudu, cea dintai sub comand'a regelui prussianu si cea de a doua sub a regelui bavarezu. Acesti beliduci trebuie sa se ingrigiasca de organizatiunea uniforma a trupelu.

Referintiele federatiunei fatia cu Austri'a suntu de a se regula de parlamentulu ce are a se aduna.

Din Frankfurt se telegrafeza: Propunerea de mobilsare facuta din partea Austriei s'a primitu cu 9 contra 6 voturi. Dupa votare dechiaru Prussi'a ca conclusulu acest'a federatiunalu, carele involva o dechiarare de resboiu e in contr'a federatiunei, dechiaru pasirea ei din federatiune, federatiunea de disolvata si provoca pre acele regime, cari au votatu cu dens'a, la formarea unei federatiuni noue. Presidiulu provocandu-se la conclusulu adusu pe calea competenta, protesteza in numele federatiunei contra pasiulu Prussiei, carele dupa dreptu nu se pote incuviintia si factice nu se pote basa pre nimic'a. — Austri'a arata, ca trei corpuru de armata de ale se-le suntu gat'a de plecatu si de bataia.—

Din Vienn'a se telegrafeza: Consiliulu municipalu de aicea au predatu astadi (in 14 Iunie) Majestatieri Sele o adresa de loialitate. Imperatulu respondiendu a esprimatu deplin'a sea multiamire si recunoscintia cu purtarea resiedintiei (Vienn'a) si dise:

Tragu sabi'a acum, incrediendu-me in Dieu, in dreptulu meu celu bunu, in armat'a mea cea brava, si in concursulu poporeloru mele credinciose.

Raportulu ministrulu de finantie conte Larisch-Monich.

„Wiener Ztg.“ dupa cumu amu amintitu si in nrulu trecut aduce unu raportu alu ministrulu de finantie despre starea finantiala. Acestu raportu se vede a fi urmatu mai multu din celu alu comisiunei de control'a detoriei de statu, care si noi nu l'amu trecut cu vederea. Spatiulu ne este prea angustu ca sa putemu tineu rendu cu diuarele ce esu in tote dilele si asi'a pentru a cu-

noșce publiculu nostru baremu unele momente mai insemnate din trecut, amintim unele pasaje.

Raportulu ministrului de finanțe legându raportulu seu de cel' alu comisiunii de controla dice între alte, ca acel' a e mai multu obiectiv și ca desfășura o iconă chiara despre starea detoriei de statu dela finea anului 1865. Pre lângă aceea, cu ocaziunea acésta comisiunea de controlu face și câte o reprivere asupr' a anului 1864, cari repriviri nu suntu mai puțin insemnate. Lauda apoi comisiunea pentru acurateti' a și conscientiositatea ei în tóte amănuntele tinătoare de administratiunea finantiala și apoi constatéza, ca comisiunea de-si au avutu înainte sea unu lucru uriasu, fiindu starea detoriei mai mare de 3 miliarde (va sa dica mai bine de trei mii de milioane), afara de aceea, complicata: au lucratu încátu, pre lângă esaminarea cea mai stricta, nu se afla nici nedreptate, nici nechiaritate, nici neregularitate; preste totu, se dice acolo, s'a urmatu dupa legi și prescise.

Adauge apoi, ca comisiunea inca trebuie sa constateze, ca în ceea ce privește administrarea finantiala, între forma de înainte de 20 Septembrie și cea de dupa 20 Septembrie nu se va afla nici o deosebire.

Deplange apoi ministrulu de finanțe în raportulu seu excursiunile ce le facu comisiunea de controlu pe câmpulu politicu, prin care au turburatu cu totulu opulu ei celu frumosu, pentruca comisiunea nu au bagatu de séma, ca ea mesura critic' a impregiurârilor de fatia, dupa aflarea lucrurilor în stare normala.

Raportulu comisiunii de controla, care e în întielesulu regimului, și care în momentele critice de fatia este binefacatoriu, pentruca liniscesce spiritele, vine la urma cu observări unilaterale pornite din unu punctu de vedere iarasi unilateralu spre a escită cestiuni politice ardietórie.

Dupa acésta intra în detaliuri, parte cunoscute din raportulu comisiunii de controlu, și justifica imprumutulu de 90 milioane. Eata ce dice mai departe ministrulu în asta privintia:

La 29 Iuliu 1865, cându amu primitu conducerea ministeriului de finanțe, erá în casele tiei unu golu asiá de mare, încátu celu dintâiu lucru oficialu alu meu fu contragerea unui imprumutu pre terminulu celu mai scurtu dela fondulu pentru largirea cetáției (Vienn'a), cu a cărui ajutoriu numai, amu fostu în stare a esolvi lefile pentru 1 Augustu.

Sum'a deficitulu pentru 1865, carele dupa cum fu aretatu în legea finantiale din 26 Iuliu 1865, erá numai de 8 milioane florini, s'a descoperitu pâna în 10 Augustu 1865, dupa o cercetare și esaminare, la care a concursu oficialulu supremu de controla, ca este falsa și s'a rectificatu, ca sum'a de mai susu este indicata, adeca de 80 milioane. Veniturile curente s'a subtiatu în modu fôrte simțitoriu prin pînorarea (zalogirea) celor mai insemnate și mai bune isvóre de venitu; pentru acuirea tempuria a mijlóceloru banesci, pentru platirea usurelor dela detoriele statului, precum și pentru respunderea la tempu a termineloru espiratóre la numeroșele detorii de deposite și la detori'a statului încheiata cu banc'a natiunala, nu s'a fostu facutu nici celu mai micu inceputu; cursulu bileteloru ipotecarie partiale scadea în unu modu insufletoriu de grigia și reintórcerea loru în cassele statulu putea aduce cu sine cele mai mari calamități neincungurabile; creditulu statulu în laintru fu secatu prin dóue imprumuturi de lotto și prin dóue de contributiune, precum și prin prea mult' a încarcare de dári și prin stagnatiunea generala a economiei popularie; tóte mijlócele minutióse a unei economii finantiale, de pe o di pe cealalta, erau desecate, cele dóue imprumute în afara contrase la 1859 și 1864 pe jumetate fâra succesu: au constrinsu cá sa se ia o mesura cutezatóre, de-si dubia în resultaiu, deca erá ea sa inlature reulu estremu.

În privintia imprumutulu din urma espune apoi raportulu ministerialu mai pre largu folosulu și insemnatatea acestei operatiuni de finanțe adaugendu, ca deca aru fi traganatu contragerea, nu aru mai fi pututu contrage la nici o piatia de bani vre-unu imprumutu, ceea ce li s'a intemplatu altoru state, cari, pre lângă tóte negociările întreprinse, nu o au pututu scóte la nici unu resultatu, și masina statulu aru fi trebuitu sa stagneze.

În decursulu raportulu vine și asupr' a bileteloru de tesauru (tresorscheine) și dice ca dupa schimbările politice intemplate dela publicarea legi respective, inca cine scie mai edasevoru asemenea bilete.

Ceea ce privește emiterea noteloru de statu de 1 și 5 f. dice, ca la desbaterea legi respective a venitu înainte acelesi obiectiuni, fâra de a se fi pututu considerá tóte obiectiunile aceste drepte în tóte punctele loru. Apeléza apoi la opiniunea publica, care au recuoscutu mesur' a acésta de salutarie, incungurându-se printrens' a pericolulu unei valute triple. E dreptu ca mesur' a acésta se póte privi de o mesura dictatorica, in sa în tempuri de unu periculu asiá iminentu de resboiu, cându bunurile cele mai inalte ale statulu suntu puse în întrebare și e periculu în amanare, nici o reprezentantia imperiala nu póte sa faca ceva mai bine decâtu sa investeze pro regimu, care este detoriu de

a inlaturá pericolulu, cu plenipotintia de a cautá mijlóce esraordinarie.—

Din aceste pasaje fragmentarie vedemu ca ministrulu de finanțe chiaru în espunerea sea obiectiva combate și excursiunile politice ale comisiunii de controlu stându pe terenulu seu de specialitate de ministru alu finantieloru imperiului și, fatia cu starea cea deplorabil a finantieloru la primirea portfoliului, justificandu mesur le luate de regimu în privintia acésta. Profitulu celu mai mare alu publiculu este in sa lumin' a versata asupr' a stârci finantiali.—

Încátu privește partea curatu politica și noi amu atrasu atentiunea publiculu asupr' a pârerei regimulu în privintia acésta, esprimata prin diuariulu seu oficiosu, spre care scopu amu și citatu unele pasaje din mentiunatul diariu.

Cu ocaziunea acésta facemu sa urmeze cuventulu Majestáției Sele în 'autografulu Seu indreptatu cátra principele Coloredo Mannsfeld, unde în pasagiulu din urma se vede curatu și limpede, cari suntu intentiunile Majestatiche fatia cu constitutionalismulu imperiului.

Iubite Principe Coloredo-Mannsfeld!

Din raportulu ce mi s'a făcutu la 11 Maiu a. c. decátu comisiunea de control' a detoriei de statu, despre observările ei la administrarea finantiala pe anulu 1865, aflu cu multiamire, ca comisiunea insufletita de zelu și conscientiositate a cuprinsu problema ce i se predéde prin legea din 26 Octobru 1865, și ca au supusu unei scrupuloșe priveghieri și esaminári toti ramii detoriei de statu.

Nu mai puțin sum multiamitu, cându vedu din aflarea (Befund) reala a comisiunii, ca servitiulu detoriei de statu întregu merge în tóta privintia în ordinea și regularitatea cea mai deplina, încátu din partea administratiunei finantiale s'au tinutu cu punctuositate tóte decisiunile legali respective, precumu și tóte îndetoriirile făcute fat' a cu creditorii statulu.

Încátu in sa comisiunea au luat ansa a esi din mandatulu ei de control' a despre manipuliunea detoriei de statu, marginitu prin lege, și a trage mesurile întreprinse de ministrulu meu de finanțe și santiunate de mine în 23 Nov. 1865, 24 Apr. și 5 Maiu 1866 pe basea patentei mele din 20 Sept. 1865, legandu de densele și unele pâreri politice de natur' a generala, — nu void a nu recuosce tendintia patriotica, carea ia condusu pre membrii comisiunii.

Dreptulu popóreloru de a conlucrá decidiendu prin representatiunile loru legale la legilatiune și la manipuliunea finantiala, a fostu asigurat serbatoresce din partemi. Realizarea acestei asigurări remane nisuintia mea seriósa și perpetua, și nimic' a nu va ferici anim' a mea mai multu, cá cându simtiementulu unitáției și a conlucrárei patriotice, — cari în momentele periculu amenintatoriu de resboiu se manifestéza asiá de puternicu la tóte popórele imperiului meu și facu pre Austri'a în afara tare și insufletóre de respectu, — va fi conducatoriu și decidatoriu și în cestiuni interne de dreptu și aru capatá apoi deplina sanctiune și întárire în unu organismu cu putere de victia și constitutionalu. Schönbrunn 6 Iuniu 1866.

Franciscu Iosifu m. p.

Revista diuaristica.

„Zastava“ fóia serbéscă și da urmatóre parere despre diet' a de fatia a Ungariei:

„Pe cátu tempu diet' a acésta nu este adeverat' a espressionu a populatiunei tiei, nu póte sa infloréscă adeverat' a libertate în Ungari'a. De cându și-a desfășurat Deák programulu seu despre „afacerile comune“, referintiele între densulu și stâng' a resolutionista au devenitu încordate. Frecările și certele între partea lui Deák și cea a resolutiunei crescú pe di ce merge. Ovațiunile manifestate prin adrese pentru Deák, cari nu placeau mai nainte dreptei conservative, și cărору (adreseloru) drépt' a cércă a le inchide calea prin circulare, astadi suntu tocma de aceeași drépt' a bine vedute. Indata ce voru veni afacerile comune la desbatere publica în cas' a reprezentantiloru, se va ivi de siguru între centrulu deákianu și între stâng' a rumperea în tóta limpedime sea. Și cu tóte aceste remane inca întrebarea, deca aceea, ce va propune Deák în cestiunea acésta, va fi potrivitu de a multiamí pre vre-unu regimu austriacu? Orizontulu lui Deák se termina la Lait'a, miscările diplomatice și natiunale din Europ' a suntu pentru densulu o carte cu siepte sigile, „Corpus juris hungarici“ e pentru densulu cartea lui Moise. Elu se indoiesce și e nedecisu, deca se faca nemtiloru concessiuni, pentru care e castigatu centrulu dreptu; de alta parte in sa Deák nu are curagiulu de a merge pre unu drumu cu stâng' a, unde legalitatea formalu aru putea castigá viatia. Elu crede în naivitatea lui, ca regimulu și popórele cu ocaziunea unui potopu generalu și voru cautá mantuirea în luntiritia lui. — Stâng' a de alta parte si dabaléza arpile, pentruca nu i se nimerescu referintiele din afara în combinatiunile ei, și pentruca „cestiunea unгурéscă“ nici înainte popóreloru, nici a regimeloru nu mai trece de cestiune européna. Ea va o tinta anumita, perhoresceza in sa mijlócele care ducú cátra dens' a, ea reprezenta unu principiu, dara nu și consecuintele lui, ea vrea libertatea, dara de

acést'a sa nu se bucure si nemagiarii din Ungari'a cá individualitati nationale de sine statatore. De frica ca si va perde popularitatea ori din altu motivu se afla stâng'a lâng'a acea partida, carea vrea efeptuirea unei legaturi mai intime între magiari si nemti. Prin acést'a ea perde puterea, prin care sa póta dá ponderositate opoziției seile. Din castrele resolutiunistoru resună voci, chiaru in tempulu din urma pentru unu dualismu politico-natiunalu in Austri'a. Déca o partida resemna astfelu dela ideile seile, rezervandusi numai firm'a dela acele, atunci resemna aceea chiaru de viitoriulu ei. — Diet'a de acum e derapanata, ea nu forméza nici unu intregu intelectualu nici politicu. Caus'a e ca dela deschiderea ei partidele laveză, intra in fusiuni si difusiuni pâna candu rezultatulu devine confusiune. Caracterulu partideloru e palidu. Fenomenulu (aretarea) acést'a se imputa conducerei lui Deák, carele nu conduce diet'a dea-dreptulu la tinta, ci o lasa sa retacésca in labirintulu comiteteloru, subcomiteteloru si comisiuniloru. Stâng'a e departe, cá sa merite numele de partida democratica. Diet'a e plina de magnati, nobili si inainte de tóte stâng'a. — Cursulu celu incetu alu lucrâriloru dietei suscita de mai multu tempu nerabdare si descuragiare in multi dintre deputati. Dóue fractiuni vrén sa faca unu sfersitu acestei situatiuni, un'a vrea sa espleteze situatiunea cea critica a Austriei din tempulu presentu alt'a vrea sa indrepte cátra Majestatea Sea o a trei'a adresa pentru restatorirea constitutiunii celei intacte a Ungariei. Candu, mai in dilele trecute, unu membru alu casei deputatiloru au vrutu a face propunerea, cá sa se sisteze lucrârilu celoru alte comitete, luandu afara pre cele ale comitetulu pentru afacerile comune, pentrucá aceste sa se póta regulá mai in graba, s'au dechiaratu Deák in contr'a acestei propuneri observandu, ca elu in dieta nu se póte opune, dara in atare casu va depune conducerea.

Dela diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 8 Iuniu inconosciintéza Gabr. Lonyai ca comitetulu (respectiv) e gat'a cu formularea pârerei asupr'a adresei in privinti'a lipsei cauzate prin frigulu din Maiu. Se cetesce si apoi se decide a se tipari cá sa póta veni la ordinea dilei in siedinti'a urmatóre.

In acést'a di in comisiunea de codificatiune propune Manoilovicu sa se substérna Majestáti Seile spre sanctiunare elaboratulu Judex-curialu dela 1861, pentrucá dupa ce va fi reveditu sa se póta pune in lucrare, fiinduca codificatiunea altoru legi cere tempu de mai multi ani. Comisiunea se invoiesce cu esenti'a propunerei.

In 11 Iuniu face Deák propunerea ca, de óre-ce Majestatea Sea au luatú iniciativ'a in privinti'a ameliorárii sortiei celoru cercati de lipsa in urm'a calamitatiloru elementari, adres'a proiectata sa nu se mai tramita, ci ideile exprimate in referatulu comisiunei sa se formuleze in conclusu.

Conciusulu acést'a aru avé sa sune in tipulu urmatoriu :

„Calamitatile cele grele elementare, de care o parte mare a tieriei au fostu cercata in lun'a trecuta, potu amenintiá mai multe tinuturi cu pericolulu lipsei; cas'a deputatiloru si a tinutu asiá dara de datori'a a-si radica vocea sea inca la tempu, pentrucá dupa putintia sa se incungiure pericolulu, séu celu putinu pressiunea aceluia sa se usiureze.

Cas'a reprezentantiloru este convinsa, ca reulu acést'a estraordinariu nu se póte delaturá numai prin dâruiri private, pentrucá calamitatile elementare, ce s'au urmatu mai multi ani dupa olalta, lips'a cea apasatóre dela 1863, a cárei urmári si astadi apasa inca tier'a, epidem'a de vite, care au duratu in dimensiuni mari in mai multi ani, si preste acestea sarcinile publice, care fára de influenti'a constitutiunala s'au inmultitu mereu : au desecatu puterea poporulu intru atát'a, încátu acum nu mai e in stare de a-si ajutá elu insusi. Pericolulu estraordinariu amenintatoriu recere iarasi mijlóce estraordinarie.

Déca Ungari'a aru avé unu regimulu respunsabilu, atunci amu asteptá deadreptulu dela acést'a, ba amu pretinde, ca elu cu ajutorulu Majestáti Seile sa faca pasii de lipsa pentru inlaturarea pericolulu. Se aru tiné de sfer'a activitáti lui, cá pentru casulu, candu spre cástigarea mijlóceloru estraordinarie se aru cere si conclucrarea parlamentulu, elu (regimulu) in numele Majestáti Seile sa provóce la conclucrarea si diet'a. Déca municipiele nóstre se aru aflá in stare constitutiunala, atunci ele pre lâng'a control'a publicitáti vietiei comitatense aru putea sa previna multe rele si sa micsozeze in multe privintie pericolulu.

Dupa ce insa repetitele nóstre adrese au remasu fára efectu si regimulu respunsabilu si municipiele constitutiunale inca nu suntú restituite, pericolulu amenintatoriu recere mijlóce grabnice : cas'a reprezentantiloru in atare pusetiune nu au pututu face alt'a decâtu, a se indreptá cátra Majestatea Sea, cá cátra regele ereditariu alu tieriei, cu o adresa si alu rugá cu devotamentu omagialu : sa Se indure a ameliorá sórtea obositulu poporu, si cu puterea Sea regala a luá mesuri spre alinarea reulu amenintatoriu.

Majestatea Sea insa au inceputu preagratiosu din propri'a Sea vointia principésca si parintésca si din decisiune propria, inca inainte de a se substerne intentiunat'a adresa, a ordoná mesurile respective.

Cas'a reprezentantiloru asiá dara, acum nu mai afla de lipsa de a substerne Majestáti Seile adres'a propusa de comisiune, in acea sigura sperantia, ca Majestatea Sea si pâna atunci, — pâna candu deplin'a si adeverat'a restituire in pusetiunea constitutiunale a ministeriulu respunsabilu si a jurisdiciuniloru, pre cari diet'a le-a cerutu, urgatu de repetite ori cu dreptu cuventu, a cároru realizare cátu mai curendu cas'a reprezentatiloru o cere si speréza, ca de facto va sa se si intemple — in puterea potestáti Seile regesci va dispune in astfelu de modu, încátu ajutorulu de lipsa va fi castigatu cátu mai curendu si cu punctualitatea cea cástigatóre de animele poporulu va fi si intrebuintiatu in graba numai si numai spre scopulu destinatú.

Cas'a reprezentantiloru va declará, ca déca la delaturarea lipsei amenintatóre sub impregiurárilu de fatia estraordinarie aru fi de lipsa si conclucrarea dietei, — la direct'a provocare a Majestáti Seile va face cu tóta bunavointia totu ce se va puté face in asta privintia dupa constitutiune si lege.

Dupa cetirea formulárii de mai susu se mai propunu amendementele lui Kallai si Halsz, cari suntú pentru tramitereaunei adrese la tóta intemplantia si pentru cererea in adresa de restituirea regimulu constitutiunale. Cáci numai cu acést'a se póte vindecá reulu. Kallai in cuventulu prin care motivéza amendementulu seu si cere adres'a, spune casei, ca suplicele venite in urm'a temerei de lipsa, ceru vindecarea reulu dela casa si indata ce cas'a aru dá din mána si cestiunea acést'a aru urmá nemultiimire in tiera. Supune unei recensii aspre manipuliunea administratiunei in casuri, candu are sa imparta ea de sine mijlócele de ameliorarea lipsei si a fómeteri si dice, ca in 1863 pâna caudu au fostu sa ajunga gráulu in mânilu celoru lipsiti s'a prefácutu in ovesu s. a. m. d.

Desbaterea formulárii lui Deák si a celoru dóue amendementa la referatulu comisiunei, va fi in siedinti'a urmatóre.

Zernesti 30 Maiu. Sambata in 9 Iuniu s'au tinutu la Branu adunare cercuala, in care Preotíimea cu mirenii din privinti'a resbelului ce amenintia pe Inaltulu nostru Domnitoriu si Imperatore si totu odata imperiulu, au decisu a compune si a substerne un'a adresa de loialitate cátra Majestatea Sea c. r. apostolica, care s'a si transpusu Inclitului oficiolatu spre mai departe inaintare, totu deodata s'a obligatu Representantia cerculu a ingriji dupa putintia de acei soldati din cerculu Branului si respective de veduvelé si copii lorú (fiindu dintre soldati si casatoriti), carii (soldati) se voru rani greu, séu voru cadé in resbelulu ce sta inainte.

Principatele române unite.

Cátra dd. membri ai consiliulu permanentu de instructiune.

Domniloru membri ! Consiliulu generalu alu instructiunei publice si D-V. insiva, nu me indoiescu, apreciatu de cáta importantia este pentru tier'a nóstre cá sa nu marginimu scótele nóstre superióre la invatietur'a teoretica, ci sa dâmu acestei invatieturi o directiune practica, de aplicatiune.

Legea in vigóre a instructiunei publice prevede la art. 262 infintiarea pe lâng'a facultatea de sciintie, a mai multoru scóle de aplicatiune pentru silvicultori, ingineri etc.

In vedere cu acést'a dispositiune a legeri scolare si cu trebuintiele bine cunoscute ale tieriei de barbati speciali in diverse aplicatiuni ale sciintiei ve rogu sa-mi propuneti neintárdiatu lucrârilu ce socotiti ca urméza sa inaintámu, in vedere si cu budgetulu scóleloru, pentru deschiderea in semestrulu venitoriu scolasciu a unoru asemenea scoli superióre de aplicatiune si cari anume ?

Primiti, dloru membri asigurarea distinsiei mele consideratiuni.
Ministru, C. A. Rosetti.

Nr. 4396, Maiu 22.

O interpelatiune in Camer'a Romaniei in siedinti'a dela 24 Maiu.

D. T. Latisiu : Dle Presiedinte, din documente demne de credintia, din organe de opiniune publica, atátu romane, cátu si magiare, din fóia „Gazet'a Transilvaniei“ dela 26 Maiu, si dintr'o alta fóia magiara, care in cestiunea de fatia are cea mai mare autoritate : din fóia „Kol. Közl.“ din 18 Maiu curentu, nr. 58. amu luatú sciintia, cumca strainii nu románii, din Imperiulu austriacu curgu in Romani'a intr'unu numera insemnatu. Acesti straini emigrati suntú magiari si specialmente secui.

Amu luatú sciintia, dle Presiedinte, ca acesti straini emigrati cari suntú de religiunea reformata séu protestante, uniti cu reformatii ce se afla aici in Romani'a si au dobanditu o autoritate a lorú bisericésca, unu comitetu alu missiunii bisericesci de legea reformata. Acestu comitetu si are presiedint'a s'a in Bucuresci, capital'a Romaniei ; nu de multu s'a infiintiatu si s'a organizatu prin ingrijirea Sinodulu, a Consistoriulu, si a Episcopulu reformatu din Ardealu. Membrii acestui comitetu suntú datú publicitáti in

„Gaz. Trans.“ și în fôia menționată „Kol. Közl.“ are presedinte pe drulu Borosnyai János, că membri pe dnii Lucács Farcas, etc. Comitetulu acest'a a impartitu prin legile sale tota Romani'a în mai multe despartiri bisericesci, pe cari le-au organizatu dupa arbitrarulu seu, și pe toti reformatii din Romani'a ia luatn sub protectiunea s'a sub pretestulu de autoritate bisericésca a loru. Autoritatea acestui comitetu e subordonata la ordinele autorității reformatate superiôre din Ardealu, și precum vedeti, înfiintéza în Romani'a unu statu bisericescu, bine organizatu cu tôte ierarchiele sale. Dar comitetulu misiunei credinciosu adeveratului seu scopu, a facutu unu pasiu mai departe; a îngrijitu prin statutele sale că toti reformatii din Romani'a sa fia subordnati de aci înainte sub juridictiunea chiaru politica a regelui Ungariei, a M. Sele Imperatului Austriei. Vedeti dar. dle Presedinte, ca cestiunea e destulu de grava; ea taia dreptu în autonomi'a și în independintia Statului nostru. Reulu de care Statulu romanu e amenintiatu, este unu reu publicu, care nici unu momentu nu se pôte trece cu vederea de totu cine e românu. Mi place a crede, dle Presedinte, ca onor. Guvernu, și specialminte dlu Primu-Ministru și Ministru de interne, și d. Ministru alu culteloru, voru fi luatú dejá cunoscintia mai pozitivă de aceste adoperări a reformatiloru din Romani'a; ca voru fi luatú tôte mijlocele preventive și resp. unu reu amenintiatoriu cu atât'a cutezantia, în launtru și pe teritoriulu Satului român. Voiu vedé respunsulu dsale.

Amu facutu acésta interpelatiune on. Ministri, și din punctulu de vedere, ca acestu reu sa fie constatatulu în fati'a acestei Adunări, care e reprezentant'a natiunei romane; și că sa se vada cu câtă îngrijire lucréza neobositi strainii aflatori în Romani'a, pentru prosperitatea tuturu intereseloru loru, folosindu-se de libertatea culteloru care au aflat'o în tîer'a nóstră, acum și totudeun'a în trecutu. Amu disu.

D. Min. alu Culteloru. Dloru! multiamescu on. reprezentantu pentru interpelarea ce mi-a facutu fiindu ca totdeun'a interpelările, dupa mine, aducu lumina, și dau mai multa autoritate guvernulu în actiunea sea.

Cunosc cestiunea despre care ni-a vorbitu on. represent. și m'amu ocupatu de dens'a; amu chiaru aci charthiele în acésta privintia. Cestiunea în adeveru într'o parte devine seriôsa, însa numai în acea parte care subtu manoperile de religiune forméza o cestiune politica. Cátu pentru cea ce privesce religiunea eu unulu voiu respectá libertatea tuturu culteloru și, în cea ce aru depinde de mine, nu voin pune pedeci în privintia exercitiulu acestei libertăti. În cea ce privesce însa organizatiunea politica a acestei asociatiuni care a intratu pe calea aceea ce ne arata on. ceputatu interprelatoru, eu mi-amu făcutu detori'a și mi-o voiu face cu atâtú mai multu ca suntú sustinutu de interpelarea făcuta în acésta Adunare.—

Diuariele vieneze (cele romanesci nu mai vinu) nu încéta de a aduce sciri despre pregatiri de resboiu. Totu dupa acelea comunicâmu, ca în 6 Iuniu o deputatiune de oficeri sa fia subternutu Principelui o petitiune de cuprinsulu urmatoriu: Principele sa binevoiesca a demissioná pre acei oficeri din armata, carii au luatú parte activa la evenimentele din 11 Fauru și cu carii a serví mai departe nu-i lasa vatamat'a onóre militaria. Principele sa fia respunsu la acestea, ca nu-i detori'a lui de a face cercetări asupra lucrurilor intemperate sub regimel de mai înainte și ca e în interesulu tîerei a o rupe cu trecutul a tîné cu prezentulu și asiá a lucrá conscientiosu pentru viitoriu. Elu nu doresce cá armat'a sa se ocupe de politica și aduce aminte oficeriloru ca densii i-au juratu lui la Cotroceni. Elu comptéza la densii totudeun'a și densii inca potú sa compeze la densulu. De alta parte camer'a în siedintia din aceeași di au radicatulu la conclusu propunerea ce se facú cu ocaziunea altei siedintie, ca acelu persône, care au contribuitu cu concursulu loru la evenimentele din 11 Fauru sa li se arate recunoscintia natiunei prin medalie deosebite.—

În Iasi, se scrie prin diuaristic'a nemtiesca, ca aru fi agitatiuni mari contr'a jidoviloru respective în contr'a indreptatîrei egale civile. Pe câtú ne aducemu aminte și în camera inca suntú opunetori acestei egalisári și din cele ce aflâmu despre referintiele de acolo nu fâra cuventu.— Se spune ca se astépta unu jidanu vestitu din Franci'a la Bucuresci, carele aru avé de scopu a-si dá tóta silintia de a esoperá drepturi cetatienesci pentru confratii sei. Unele foi nemtiesci (jidovesci) dorescu sucesulu celu mai bunu acestei întreprinderi; se indoiescu inse totu odata, și dicu ca la cunoscut'a netolerantia religiôsa a Romaniloru (?) tôte încercările voru fi indesiertu. (În momentulu candu incheiamu ne sosesce „Romanulu“ dela 1 și 2 Iuniu. Red.)

V a r i e t á t i.

***Din caus'a angustimei spatiului înregistrâmu în estrasu dupa o resp. serbatôrea maialului cu copiii de scôla din Saschizu, tractulu proptopr. alu Sighisiôrei, tînutu în grâdin'a de pomi propria a scôlei. gr. or. de acolo. Decursulu pre scurtu este acest'a: Dupa St'a Liturgia pruncii de scôla se adunara toti la scôla și acést'a la provocarea făcuta din

parte on. Parochu localu Georgiu Sioneriu. Afara de prunci erá adunata și junimea din acea comuna. Invatiatoriulu Nicol Munteanu puse pre toti în ordine, împârti flamurile și dupa ce intonatu cu totii tropariulu Pogorârei Duhului santu, au pleca spre dîs'a grâdina cantandu poesii natiunale. Aci pe verdétia și s'pomi umbrosi și petrecura copiii și comun'a întregă (bise césca) cá o familie pâna sér'a. Ocaziunea cea potrivita o fol on. Parochu pentru o cuventare în care espuse, ca nici o bucu nu pôte fi asiá de mare, cá candu pârintii se afla în sinulu alor sei veselindu-se cu ei impreuna, precum iarasi nici unu reu mai ma cá acelu din cas'a unde lipsesce dragostea. Asemanâ famili'a comun'a, carea se afla adunata la olalta și arata, câtú de mare este fericirea tuturu unde se potú ei aduná la o atare festivitáte. Acei ce se potú aduná asiá cumu suntú densii sciu și greutáti sa se adune spre a le învinge, cáci dragostea nici atun nu-i parascesce, ci le da putere imprumutata. Cá membri unei famillii mai mari în bucuri'a loru și aducu aminte și de Domn t o r i u l u și de A r c h i p a s t o r i u l u l o r u. Candu se rostí nemele Majestátiei Sele și alu Archiepiscopului și Metropolitulu nostru, entusiasmulu fú mare și strigările de bucuria nu mai aveau c a p e t n.

Totu în întielesulu de mai susu vorbi și invatiatoriulu Nicolau Munteanu, accentuandu pastrarea frâtiétâtiei și a păcei în comuna, amintindu, ca acést'a sa o urmeze și din privintia câtra m d i t i e l e c e l e t i n e r e a l e a c e l o r u c e a u s a l e f i a u r m a s i , p e n t r u c a c e s t i ' a o r i c á t u v o r u i n v a t i á i i n s c ó l a , e i t o t u s i v o r u l u á p i l d a d e v i é t i a d i n f a p t e l e p á r i n t i l o r u l o r u s i a p o i c e v a p u t e a c i n e - v a s a a s t e p t e d e f i i , d é c a v o r u v e d é p r e p á r i n t i , c a n u c o n g l a s u e s c u u n i i c u a l t i i i n t r e s i n e . — D e c á t r a s é r a , d u p a c e p e t r e c u r a t o t i c á o f a m i l i a i n j u r u l u P r e o t u l u i s i D a s c a l u l u i , p a r a s i r a g r á d i n ' a i n o r d i n e f r u m ó s a c o p i i d e s c ó l a c a n t a n d u i a r a s i p o e s i i n a t i u n a l e s i s e i n t ó r s e p á n a l a s c ó l a d e u n d e p l e c a s e l a s e r b a t ó r e a a c e l e i d i l e , a p o i s e i m p r á s c i a r a f i a - c a r e m u l t i a m i t i p r e l a a l e s e l e .

*** (P i a t i a d e b a n i e u r o p é n a .) M a i n i c i o d a t a , d i c e l a F r a n c e , n u a u s u f e r i t u l u m e a c o m e r c i a l a i n c a i n a i n t e d e r u m p e r e a u n u i r e s b o i u , p r e c u m s e i n t e m p l a a c é s t ' a i n t e m p u l u f a t i a . A t á t u p e n t r u F r a n c i ' a , c á t u s i p e n t r u E u r o p ' a s ' a i n t a l n i t u p r e m u l t e d e o d a t a . I n F r a n c i ' a a d e c a , c o m e r c i u l u c u C h i l i , P e s i B r a s i l i ' a e c u t o t u l u p e j o s u , l a c e e a c e c u d e o s e b i r e S p u n i ' a e d e v i n a ; c a s e l e f r a n c e s e , c a r e a u a f a c e r i c u c a s e n e m t i e s c i , i n c a n u s u n t u d e i n v i d i a t u ; a c e l o r u , c e s t a u i n r e f e r i n t i e c o m e r c i a l e c u I t a l i ' a n u l e m e r g e n i c i d e c u m m a i b i n e s i r u s s i i s i p o l o n i i s u n t u m a i r e i d e p l a t a c á o r i c a n d u a l t a d a t a ; d e s p r e p o l i c e l e l a V i e n n ' a n u v r e a „ l a F r a n c e “ n i c i s a m a i v o r b é s c a , a c o l e a i n c é t a t o t a d i s c u t i u n e a . A s i á s t a F r a n c i ' a , u n d e b a n c ' a i n c a s c o m p t é z a s i u n d e s e m a i a f l a o p r o v i s i u n e d e b a n i g a t ' a ; G e r m a n i ' a i n s a , u n d e e f t i n a t e a b a n i l o r u e r á p r o v e r b i a l a , i n n ó t a d e j á c á i n l i p s e l e c a u s a t e d e u n u r e s b o i u t r e c u t u ; i n I t a l i ' a s t a u , i n u r m ' a c u r s u l u i s i l i t u d e n o t e d e b a n c a s i i n u r m ' a s c a d e r e i h a r t h i e l o r u d e p r e t i u , o m u l t i m e d e n e g u t i a t o r i i l a u s i ' a b a n c r o t u l u i ; i n A u s t r i ' a a u s i s t a t u p l a t i r i l e o m u l t i m e d e f i r m e c u r e n u m e s i p a r t e m a r e d i n c e l e v e c h i ; A n g l i ' a s e l u p t a c u m a r e n e c a s u c o n t r a c r i s e i d e b a n i ; S p a n i ' a c a d e d i n o c r i s a d e b a n i i n a l t ' a ; i n T u r c i ' a , u n d e P ó r t ' a a f o s t u a d u n a t u b a n i p e n t r u p l a t i r e a c u p o n i l o r u c e e s p i r a c u 1 I u l i u , e t r e c u t u ! p e n t r u c a a r m á r i l e i n g h i t u s u m e l e a d u n a t e p e n t r u p l a t i r e a p r o c e n t e l o r u . S i i n c a n u s ' a d a t u n i c i o p u s c a t u r a ! D é c a s i t u a t i u n e a a c é s t ' a n u i n c é t a i n g r a b a , a t u n c i t r e b u e s a s e f a c a i n t ó t e p i a t i e l e g l o b u l u i p a m e n t u l u i p e r d e r i l e c e l e m a i i n s e m n a t e d e b a n i .

Preturiile de piatia din Sabiiu, Vineri în 3/15 Iuniu 1866.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemtiesca (Metzen)*	4	67
„ „ mijlocu „	4	40
„ „ códa „	4	13
Secara de frunte galét'a nemtiesca (Metzen) *	—	10
„ de mijlocu „	3	20
„ de códa „	—	10
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *	1	60
„ „ mijlocu „	1	40
„ „ códa „	1	30
Cucuru zulu galét'a nemt. (Metzen) *	3	30

*) 3 galete nemtiesci suntú 2 galete ardelenesci.

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Iuniu 1866.

Metalicele 5%	56 75	Actiile de creditu	125 30
Imprumutulu nat. 5%	60 75	Argintulu	140 50
Actiile de banca	661	Galbinulu	6 70